

Zoals de dirigent van een orkest de musici aanstuurt en leiding geeft en toch terzelfdertijd medelid is van dat orkest, zo sturen de hersenen (linker- én rechterhelft) ons innerlijk en uiterlijk functioneren terwijl zij zelf deel uitmaken van het lichaam dat ze besturen.

Overall ter wereld drinken mensen ethylalcohol (voor ons kortweg alcohol) sinds oertijden. Alcohol is toxisch voor ons lichaam en ook voor de hersenen. Nochtans zijn het onze hersenen die sommigen onder ons afhankelijk maken van alcohol. Wellicht is het een kwestie van dosering en kwetsbaarheid.

Chronisch alcoholmisbruik veroorzaakt vaak belangrijke somatische afwijkingen. De leverstoornissen zijn hiervan het beste voorbeeld. Bij andere patiënten wordt eerder het centraal zenuwstelsel (de hersenen) aangetast. Dit geeft op klinisch vlak aanleiding tot een psycho-organisch syndroom. De ziekte van Korsakoff is hiervan het belangrijkste voorbeeld maar er zijn ook lichtere vormen van cognitieve deterioratie die therapeutisch bijzondere aandacht vragen.

Welke signalen kunnen ons waarschuwen dat er sluipende, beginnende schade optreedt aan ons brein dat wij, homo sapientes, zo koesteren?

Op deze studiedag gaan verschillende veldwerkers tijdens hun lezing of hun workshop een aspect van dit thema toelichten.

Alcohol en de hersenen

Tienen
24 april 2007

Cultureel Centrum De Kruisboog

Minderbroederstraat
3300 Tienen

Inschrijven voor vrijdag 20 april via
vormingtienen@fracarita.org

08:30	Onthaal
09:00 - 13:00	Lezingen
13:30	Lunch
14:00 - 16:30	Workshops
16:30	Afsluiting

Meer info: jill.hermans@fracarita.org
www.alexiantienen.be/studiedagalcoholenhersenen

Psychiatrische Kliniek
Broeders Alexianen
Liefdestraat 10
3300 Tienen
tel 016/80.75.11
fax 016/82.13.08
e-mail: vormingtienen@fracarita.org
www.alexiantienen.be
bank: 734-3951513-33

Accreditering voor de rubriek Psychiatrie werd aangevraagd.

I.s.m. de Vormingsdienst
Guislain vzw
Jozef Guislainstraat 43
9000 Gent

Lezingen

09:00 **Inleiding**
door Dr. Stan Ansoms

09:10 **Ouderen en alcohol: een verhaal apart?!**
door Dr. An Haekens

In deze bijdrage willen we een algemeen overzicht geven de problematiek van alcoholafhankelijkheid bij ouderen. Naast de problemen van (onder) diagnostiek en risicofactoren specifiek voor de oudere leeftijd zullen we vooral toespitsen op de gevolgen van alcoholmisbruik op oudere leeftijd, met bijzondere aandacht voor de alcoholgerelateerde cognitieve problemen.

09:55 *Muzikaal intermezzo door Dr. Dirk Liessens en Dhr. Pieter Vaes*

10:00 **Hersenletsels door alcohol**
door Dr. Constant Vranckx

Neurologisch, neuropsychologisch, psychiatrisch en sociaal onderzoek naar aandachtspunten voor een behandeling van door alcohol beschadigde mensenhersen.

10:45 Pauze

11:05 **Alcohol, hersenen en beeldvorming**
door Dr. Hendrik Peuskens

Nieuwe radiografische technieken en hun bruikbaarheid in de diagnostiek.

11:50 *Muzikaal intermezzo door Dr. Dirk Liessens en Dhr. Pieter Vaes*

11:55 **Geheugentraining werkt niet bij Korsakoffpatiënten: rehabilitatie bij cognitieve stoornissen ten gevolge van alcoholgebruik**
door Dhr. Bart Schepers

Het werkveld van cognitieve rehabilitatie is gedurende de afgelopen 20 jaar uitgegroeid tot een enorme diversiteit aan visies, theorieën, technieken en procedures. Niet alle werkwijzen zijn echter even geschikt voor om het even welke problematiek. Zo vragen de ernstige geheugenproblemen bij Korsakoffpatiënten een bijzondere aanpak.

13:00 Middagmaal in de Psychiatrische Kliniek Broeders Alexianen

Workshops

De workshops lopen van 14.00 tot 15.00 en van 15.30 tot 16.30 in de lokalen van het ziekenhuis.

1 **Transmurale coördinatie bij patiënten met Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH)** met Mevr. Lisenka Folkers

De behandeling, de begeleiding, de preventie en de ketenzorg aangaande NAH. Dat was 4 jaar geleden de centrale gedachte achter de invoering van de functie van transmuraal coördinator. Wat zijn de ervaringen en hoe verhoudt zich dit tot de directe patiëntenzorg?

2 **Onderzoek van functionele schade door alcohol alsook de neuropsychologie en neuro-linguïstiek van organische schade in het algemeen** met Mevr. Wencke Veenstra

3 **Belevingsgericht werken met mensen met een psycho-organische stoornis** met Dr. Dirk Liessens & Dhr. Guy Lorent

Mensen met een psycho-organische problematiek percipiëren de omgeving en de hulpverleners drastisch anders. Aanpassingen van de context, kennis van neuropsychologische determinanten en kennis van reactiepatronen zijn onontbeerlijke peilers in het omgaan met deze doelgroep. Aan de hand van een casus worden richtlijnen uitgewerkt in een open en interactieve discussie.

4 **Doen, niet denken – de weg naar succes** met het team van de Korsakoff-afdeling van het U.P.C. Sint-Kamillus Bierbeek

Een verbale behandeling via motivatie en ziekte-inzicht *werkt* NIET. Aan de hand van een casus wordt uitgelegd via welke gedragsmatige strategieën aan geheugen- en alcoholproblemen gewerkt wordt.

5 **Neuropsychologische diagnostiek bij alcoholproblemen** met Dhr. Bart Schepers en Dhr. Michel Schurmans

Tijdens deze workshop wordt ingegaan op de cognitieve problemen bij alcoholmisbruik en op de neuropsychologische diagnostiek. Na een casus met ondersteunend illustratief testmateriaal, wordt de sessie afgesloten met een discussie.

6 **Muziektherapie: meer dan woorden** met Mevr. Anke Coomans en Mevr. Marijke Schotsmans

De workshop start met een korte theoretische uitleg over muziektherapie in het algemeen. Vervolgens gaan we via muzikale improvisatie op zoek naar datgene waar het om gaat in de muziektherapie bij personen met een afhankelijkheidsproblematiek. Wat blijft er over als het protectief deken van de taal wegvalt? Hoe wordt er omgegaan met de verleiding in de muziek? Wint de muzikale roes of biedt de muziek al een eerste houvast in het proces van symbolisering?

7 **Vraaggestuurd ergotherapeutisch werken bij mensen met hersenletsel door middelenmisbruik** met Mevr. An Volkaerts en Dhr. Rik Loenders

In deze workshop wordt een kort overzicht gegeven van de doelgroep binnen de Kliniek Broeders Alexianen. Het vraaggestuurd werken van de ergotherapeuten en teams, omwille van de blijvende (?) dysfuncties van de cliënten, wordt uitgelegd. De methodiek van de ergotherapeuten binnen verschillende levensdomeinen: vrije tijd, wonen en werken komt aan bod. Samenwerking met patiënt, omgeving en team is hierbij een belangrijke leidraad.

16:30 **Receptie - afsluitend woord**
door Dr. Marc Eneman

Personalia

Dr. Constant Vranckx is psychiater en was o.a. verbonden aan de Kliniek Broeders Alexianen te Tienen en de PZ Sint-Annendael te Diest. Hij doceerde tevens aan buitenlandse universiteiten. Tot onlangs was hij medewerker van GGZ Groningen en betrokken bij de opleiding van psychiaters en klinisch werkzaam in afdelingen voor patiënten lijdend aan organische psychosyndromen.

Mevr. Wencke Veenstra was neuropsycholoog bij Lentis (voorheen de Stichting voor Geestelijke Gezondheidszorg te Groningen en Zuidlaren) in het Centrum voor Neuropsychiatrie en is momenteel werkzaam in het Universitair Medisch Centrum Groningen.

Mevr. Lisenka Folkers is psychiatrisch verpleegkundige en maatschappelijk werkster en werkzaam bij Lentis. Momenteel vervult ze de functie van transmuraal coördinator bij het Centrum voor Neuropsychiatrie.

Dr. Michel Malfroid werkt in het U.P.C. Sint-Kamillus als diensthoofd van de Doelgroep Organische Psychiatrie.

Dr. Dirk Liessens is in het U.P.C. Sint-Kamillus als stafgeneesheer verbonden aan de Doelgroep Psycho-Organische Psychiatrie. Hij werkt tevens als psychiater bij beschermd wonen en psychiatrische thuiszorg Walden vzw.

Dr. Marc Eneman is hoofdgeneesheer van het U.P.C. Sint-Kamillus en tevens kliniekhoud van de Dagbehandelings-eenheid.

Dhr. Bart Schepers is als klinisch psycholoog verbonden aan de afdeling Rehabilitatie Korsakoff-Syndroom en de afdeling Ouderpsychiatrie van het U.P.C. Sint-Kamillus.

Dhr. Guy Lorent werkt als psycholoog op de afdeling Ouderenzorg en Organische Psychiatrie.

Mevr. Rie Janssens (teamcoördinator), **Mevr. Griet Lauwers** (ergotherapeut), en **Mevr. Lut Devroede** (bewegingstherapeut) werken op de Korsakoff-afdeling in het U.P.C. Sint-Kamillus.

Dr. Stan Ansoms is hoofdgeneesheer van de Kliniek Broeders Alexianen en tevens consulent op de afdeling Afhankelijkheidsproblematiek.

Dr. An Haekens is als psychiater verbonden aan de afdeling ouderpsychiatrie van de Kliniek Broeders Alexianen te Tienen, aan het CGGZ Vlaams-Brabant Oost, vestiging Tienen en aan het Neurologiecentrum te Leuven; daarnaast is zij docente aan de KHLeuven.

Dr. Hendrik Peuskens is psychiater en diensthoofd van de afdeling voor Afhankelijkheidsproblematiek van de Kliniek Broeders Alexianen, consulent op de afdeling Middenmisbruik van het UC St.-Jozef te Kortenberg en consulent Psychiatrie op de dienst Hepatologie UZ Gasthuisberg te Leuven.

Mevr. Anke Coomans is muziektherapeute op de afdeling voor Afhankelijkheidsproblematiek. Ze is als assistente verbonden aan het Lemmensinstituut te Leuven.

Mevr. Marijke Schotmans is muziektherapeute in de Kliniek Broeders Alexianen en in PZ Sint-Annendael in Diest. Ze is voorzitter van de Beroepsvereniging van Muziektherapeuten en afgevaardigde van België in de European Committee for Music Therapy.

Dhr. Michel Schurmans is als klinisch psycholoog en als therapiecoördinator verbonden aan de afdeling Ouderpsychiatrie van de Kliniek Broeders Alexianen.

Mevr. An Volkaerts is werkzaam als ergotherapeute op de afdeling Algemene Regionale Psychiatrie (Prisma) van de Kliniek Broeders Alexianen.

Dhr. Rik Loenders werkt als ergotherapeut op de afdeling Afhankelijkheidsproblematiek en in het Arbeidscentrum van de Kliniek Broeders Alexianen.

Inschrijving

De inschrijving gebeurt voor vrijdag 20 april via mail vormingtienen@fracarita.org. In deze mail vermeldt u:

1. uw voornaam, naam, organisatie en contactadres
2. uw keuze van workshops: 3 keuzes vermelden, in volgorde van voorkeur (bvb WS 4, 1 en 6)
3. uitdrukkelijk indien u een vegetarische maaltijd wenst

Na betaling van 55,00 euro per persoon (lunch inbegrepen) op rekening 734-3951513-33 van de PK Broeders Alexianen, Liefdestraat 10, 3300 Tienen, met vermelding van de naam van elke deelnemer, is de inschrijving definitief. Het aantal inschrijvingen is gelimiteerd.

De datum van betaling bepaalt de volgorde van inschrijving.

Plaats: Cultureel Centrum De Kruisboog, Minderbroederstraat, Tienen

Toegangsplan en routebeschrijving zijn tevens beschikbaar op www.alexiantienen.be/studiedagalcoholenhersenen